

Original Research

**The Mediating Role of Resilience in the
Relationship between Dyadic Perfectionism and
Emotional Divorce in women**

Vafa Mostafa¹
Hajar FalahZadeh²
Shahla Amerehei Borcheloei³
Omid Hamidi⁴

Abstract

The purpose of this study was to investigate the mediating role of resilience between the components of dyadic Perfectionism and emotional divorce components. This research is descriptive and correlational. The statistical population includes all married women living in the 13th district of Tehran in 2020, of which 360 were selected by available sampling method and they completed the Emotional Divorce Scale, Dyadic Perfectionism Scale and Resilience Questionnaire. The data were analyzed by descriptive statistics, Pearson correlation and Path analysis. The findings showed that there is a significant relationship between all components of emotional divorce, resilience and all components of dyadic perfectionism ($p < 0.05$). Also, resilience mediates the relationship between all components of marital dyadic perfectionism and all components of emotional divorce. The results showed that resilience can play a positive role in controlling marital dyadic perfectionism as well as emotional divorce.

¹. MA in Counseling, Shahid Beheshti University. Corresponding Author
Vafa.mostafa@yahoo.com

². Assistant Professor, Department of Clinical & Health Psychology, Shahid Beheshti University. h_falahzade@sbu.ac.ir

³. MA in Counseling, Shahid Beheshti University. Shahla_84_63@yahoo.com

⁴. Ph.D. of counseling, Shahid Chamran university of Ahvaz. o.hamidi@ymail.com

Submit Date: 11/12/2020

Accept Date: 28/5/2021

DOI: 10.22051/JWSPS.2021.34348.2356

Key words

Emotional Divorce, Resilience, Dyadic Perfectionism.

Introduction

Emotional divorce is one of the family damages in which couples, instead of supporting each other, harass and reduce each other's sense of worth and self-esteem and seek to find a reason to prove another flaw and deficiency (Lalzadeh, Asgari Ebrahimabad, & Hesar Sorkhi, 2015). Recognizing the factors affecting emotional divorce is one of the priorities. Research indicates the relationship between emotional divorce with negative perfectionism and dyadic perfectionism (Ahmadloo & Zeinali, 2018). In a dyadic perfectionism, one spouse has high expectations and perceives that he or she cannot meet those expectations (Fritts, 2012). Perfectionism plays an important role in creating communication and emotional problems and the persistence of psychological damage. Perfectionists endure more stress and emotional helplessness in life due to extreme demands. Based on a review of the literature on emotional divorce and dyadic perfectionism, a conceptual model is inferred that assumes the relationship between emotional divorce and dyadic perfectionism is likely to be influenced by other variables such as resilience (Klibert, Lamis & Collins, 2014). Resilience as a protective factor makes it easier to endure hardships and conflicts and improves marital adjustment and satisfaction (Hamkins, 2019). In general, it can be said that the study of dyadic perfectionism and emotional divorce and various elements affecting their relationship, including resilience, can lead to preventive policies and support of family, especially women. Therefore, this study aimed to investigate the mediating role of resilience in the relationship between dyadic perfectionism and emotional divorce in women.

Method

The present study was a descriptive correlational study. The statistical population includes all married women living in the 13th district of Tehran in 2020, of which 360 were selected by available sampling method and responded to the Emotional Divorce Questionnaire (Guttman, 1994), Dyadic Almost Perfect Scale (Shea & Aslani, 1999) and Resilience Scale (Connor & Davidson, 2003).

Results

Data were analyzed by Pearson correlation and path analysis. Results show that the dyadic perfectionism variable is directly effective in predicting emotional divorce, the dyadic perfectionism variable is effective in predicting resilience, and, resilience variable is effective in predicting emotional divorce. The coefficients of the couple's dyadic perfectionism pathway on the variable of the criterion of emotional divorce with the presence of the mediating variable of resilience are significant. The relationship between the variables of dyadic perfectionism (predictor) and emotional divorce (criterion) is affected by the underlying variable of resilience.

References

- Abazari, S. (2015). *Comparison of interactive patterns and conflict resolution styles in couples with symmetric and asymmetric perfectionism*. MA dissertation. Family Research Institute, Shahid Beheshti University. [Text in Persian]
- Afrasiabi, F., & Jafarizadeh, M. R. (2015). Study of the Relationship between Personal Factors and Emotional Divorce. *Mediterranean Journal of Social Sciences*, 6(6 S6), 406-412.
- Ahmadloo M, Zeinali A. (2018). Predicting of emotional divorce based on novelty seeking, negative perfectionism and insecure attachment among employed women of Urmia city. *Iran Occupational Health*. 15(2), 64-72. [Text in Persian]
- Amato, P. R. (2010). Research on divorce: Continuing trends and new developments. *Journal of marriage and family*, 72(3), 650-666.
- Arcuri, A. (2013). *Dyadic perfectionism, communication patterns and relationship quality in couples*. Doctoral dissertation, department of psychology, faculty of Graduate Studies, University of Windsor.
- Ariaei Azar, A. (2015). *Investigating the Differentiation of Iranian Couples from the Main Family and Its Role in Predicting Communication Patterns and Marital Satisfaction of Iranian Ethnic Sciences*. MA Thesis, Family Research Institute, Shahid Beheshti University. [Text in Persian]
- Balagabari, M; Hosseini, S. (2019). Presenting patterns of emotional divorce in couples in Kermanshah city. *The Journal of New Advances in Behavioral Sciences*, 4(36), 29-53. [Text in Persian]
- Bastani, S. Golzari, M. Rowshani, Sh. (2011). Emotional Divorce and Strategies to Face it *Journal of Family Research*, 7(2), 241-257. [Text in Persian]

- Baucom, D. H., Epstein, N., Daiuto, A. D., Carels, R. A., Rankin, L. A., & Burnett, C. K. (1996). Cognitions in marriage: The relationship between standards and attributions. *Journal of Family Psychology, 10*(2), 209-222.
- Bugay, A., Kalkan, M., & Delevi, R. (2016). Turkish Version of the Dyadic Almost Perfect Scale: Reliability and Validity. *The Family Journal, 24*(3), 273-278.
- Connor, K. M., & Davidson, J. R. (2003). Development of a new resilience scale: The Connor-Davidson resilience scale (CD-RISC). *Depression and anxiety, 18*(2), 76-82.
- Cowan, P. A., & Cowan, C. P. (2014). Controversies in couple relationship education (CRE): Overlooked evidence and implications for research and policy. *Psychology, Public Policy, and Law, 20*(4), 361-383.
- Davis, W. E., Abney, S., Perekslis, S., Eshun, S. L., & Dunn, R. (2018). Multidimensional perfectionism and perceptions of potential relationship partners. *Personality and Individual Differences, 127*, 31-38.
- Eskandarpour, H. (2016). *Relationship between resilience and marital satisfaction with the rate of divorce in couples in Ilam*. Fifth International Conference on Psychology and Social Sciences, Tehran, Mehr Ishraq Conference, Civilica. [Text in Persian]
- Fons-Scheyd, A. L. (2008). *Further validation of a measure of dyadic perfectionism*. MA dissertation, Abstracts International Section A: Humanities and Social Sciences, 68(7-A), 2826.
- Fritts, B. E. (2012). *An examination of relationship quality from an attachment perspective: Empathy and relationship perfectionism as mediating factors*. Doctoral dissertation, department of Psychology, University of Missouri.
- Guttman, J. Silver, N. (2009). *Success, or failure in marriage: How to have a lasting marriage*. Translated by Armaghan Jazayeri. (pp. 182-180). Tehran: Khojasteh. [Text in Persian]
- Hamkins, S. (2019). Narrative Psychiatry and Family Therapy: Promoting Resilience and Collaboration with Persons with Intense Mental and Emotional Experiences at Risk of Causing Violence. *Australian and New Zealand Journal of Family Therapy, 40*(3), 295-307.
- Hashemi, S., F., Asghari Ebrahimabad, M., J. (2016). The role of emotional literacy in the prediction of emotional divorce by mediation conflict resolution. *Journal of Excellence in counseling and psychotherapy, 5*(17), 59-72. [Text in Persian]
- Hewitt, P. L., & Flett, G. L. (1991). Dimensions of perfectionism in unipolar depression. *Journal of abnormal psychology, 100*(1), 98-101.

- Hewitt, P. L., Flett, G. L., & Mikail, S. F. (1995). Perfectionism and relationship adjustment in pain patients and their spouses. *Journal of Family Psychology*, 9(3), 335-347.
- Hewitt, P. L., Flett, G. L., & Mikail, S. F. (2017). *Perfectionism: A relational approach to conceptualization, assessment, and treatment*. (Vol. 4, pp. 78-84). New York: Guilford Press.
- Huber, C. H., Navarro, R. L., Womble, M. W., & Mumme, F. L. (2010). Family resilience and midlife marital satisfaction. *The Family Journal*, 18(2), 136-145.
- Isen, A. M. (2003). *Positive affect, systematic cognitive processing, and behavior: Toward integration of affect, cognition, and motivation*. Dansereau, F. and Yammarino, F.J. (Ed.) Multi-Level Issues in Organizational Behavior and Strategy (Research in Multi-Level Issues, Vol. 2, pp. 55-62). Emerald Group Publishing Limited: Bingley.
- Izadinia, N., Amiri, M., ghorban Jahromi, R., & Hamidi, S. (2010). A study of relationship between suicidal ideas, depression, anxiety, resiliency, daily stresses and mental health among Tehran university students. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 5, 1615-1619.
- Klibert, J., Lamis, D. A., Collins, W., Smalley, K. B., Warren, J. C., Yancey, C. T., & Winterowd, C. (2014). Resilience mediates the relations between perfectionism and college student distress. *Journal of Counseling & Development*, 92(1), 75-82.
- Lalzadeh, E., Asgari Ebrahimabad, M. J., & Hesar Sorkhi, R. (2015). The investigation of role of early maladaptive schemas in predicting emotional divorce. *Journal of Clinical Psychology*, 7(2), 9-19. [Text in Persian]
- Latifian, M., Arshi, M., Alipour, F., & Ghaedamini Harouni, G. (2016). Study on relationship of domestic violence with emotional divorce among married females in Tehran. *Quarterly Journal of Social Work*, 5(2), 5-12.
- Mackinnon, S. P., Sherry, S. B., Antony, M. M., Stewart, S. H., Sherry, D. L., & Hartling, N. (2012). Caught in a bad romance: Perfectionism, conflict, and depression in romantic relationships. *Journal of Family Psychology*, 26(2), 215-225.
- Matson, R. E., Rogge, R. D., Johnson, M. D., Davidson, E., K., B., & Fincham, F., D. (2013). The positive and negative semantic dimontions of relationship satisfaction. *Personel Relationship*, 20, 328-355
- Mehmannavazan, A., Aliakbaridehkordi, M., Kakojoybari, A. (2015). Impact of attachment styles, family cohesion and adaptability on the level of resiliency as it relates to the feeling of homesickness among freshman students living in

- dormitories of AlZahra University. *Women's Studies Sociological and Psychological*, 12(4), 173-204. [Text in Persian]
- Mohammadi M, Jazayeri A R, Rafiei A H, Jokar B, Pourshahbaz A. (2005). Family and Individual Factors in the at Risk Population. *Archives of Rehabilitation*, 6(1), 31-36. [Text in Persian]
- Momeni K, Azadifard S. (2015). The Relationship Between Sexual Knowledge and Attitude, and Relational Beliefs with Emotional Divorce. *Journal of Pathology, counseling and family enrichment*, 1(2), 34-45. [Text in Persian]
- Momeni, K., & Azadifard, S. (2015). The Relationship between Sexual Knowledge and Attitude, and Relational Beliefs with Emotional Divorce. *Family Pathology, Counseling and Enrichment Journal*, 1(2), 34-45.
- Mousavi, S., F., & Rezazadeh, S., M. (2014). Investigating the role of attitude towards love in predicting emotional divorce of married men and women in Qazvin. *Women's Studies Sociological and Psychological*, 12(3), 169-188. [Text in Persian]
- Narimani, M, Rahimi, S, Sedaghat, M. (2019). Predicting emotional divorce of couples based on family communication patterns and motivational structure. *Journal of Family Psychology*, 5(2), 27-38. [Text in Persian]
- Niazi, M., Askari Kaviri, A., Almasi, E., Norowzi, M., Nourani, E. (2018). Ultra-analysis of studies and researches about divorce relevant factors in Iran for the period of 1386-1396. *Women's Studies Sociological and Psychological*, 15(4), 177-202. [Text in Persian]
- Petersen, M. (2017). *The Impact of Perfectionism in Couple Conflict and Relationship Satisfaction: An Exploration of the Mediating Influence of Perfectionism in Gottman's Conflict Model*. Doctoral dissertation, department of psychology, Azusa Pacific University.
- Pinquart, M. (2009). Moderating effect of dispositional Resilience on association between hassles and Psychological distress. *Journal of Applied Developmental Psychology*, 30(1), 53-60.
- Safarzadeh, S., Esfahaniasl, M., & Bayat, M. R. (2011). The relationship between forgiveness, perfectionism and intimacy and marital satisfaction in Ahwaz Islamic Azad University married students. *Middle-East Journal of Scientific Research*, 9(6), 778-784.
- Sahebihagh, M. H., Khorshidi, Z., Atri, S. B., & Jafarabadi, M. A. (2017). Investigating the relationship between self-efficacy and emotional divorce among nurses in the city of Rasht, Iran (2015). *Annals of Tropical Medicine and Public Health*, 10(6), 1596-1607.

- Samadi Fard, H. R., Narimani, M., Mikaeili, N., & Sheykholeslami, A. (2016). The Role of Cognitive Avoidance Components and Metacognitive Belief in the Prediction of Spouses Emotional Divorce. *Journal of Counseling Research, 15*(59), 38-57.
- Samani S, Jokar B, Sahragard N. (2007). Effects of Resilience on Mental Health and Life Satisfaction. *Iranian Journal of Psychiatry and Clinical Psychology, 13*(3), 290-295. [Text in Persian]
- Schaan, V. K., Schulz, A., Schächinger, H., & Vögele, C. (2019). Parental divorce is associated with an increased risk to develop mental disorders in women. *Journal of affective disorders, 257*, 91-99.
- Shariati, S., Ahmadi, S., & Amiri, P. (2014). The relationship between irrational beliefs and perfectionism with marital adjustment. *Reef Resources Assessment and Management Technical Paper, 40*(4), 660-667.
- Shea, A. J., Slaney, R. B., & Rice, K. G. (2006). Perfectionism in intimate relationships: The dyadic almost perfect scale. *Measurement and Evaluation in Counseling and Development, 39*(2), 107-125.
- Sherry, S. B., Sherry, D. L., Macneil, M. A., Smith, M. M., Mackinnon, S. P., Stewart, S. H., & Antony, M. M. (2014). Does socially prescribed perfectionism predict daily conflict? A 14-day daily diary study of romantic couples using self-and partner-reports. *Personality and Individual Differences, 61*, 24-27.
- Sironic, A., & Reeve, R. A. (2015). A combined analysis of the Frost Multidimensional Perfectionism Scale (FMPS), Child and Adolescent Perfectionism Scale (CAPS), and Almost Perfect Scale—Revised (APS-R): Different perfectionist profiles in adolescent high school students. *Psychological assessment, 27*(4), 1471-1483.
- Slaney, R. B., Rice, K. G., Mobley, M., Trippi, J., & Ashby, J. S. (2001). The revised almost perfect scale. *Measurement and evaluation in counseling and development, 34*(3), 130-145.
- Stoeber, J. (2012). Dyadic perfectionism in romantic relationships: Predicting relationship satisfaction and longterm commitment. *Personality and Individual Differences, 53*(3), 300-305.
- Trub, L., Powell, J., Biscardi, K., & Rosenthal, L. (2018). The “good enough” parent: Perfectionism and relationship satisfaction among parents and nonparents. *Journal of Family Issues, 39*(10), 2862-2882.

- White, B., Driver, S., & Warren, A. M. (2010). Resilience and indicators of adjustment during rehabilitation from a spinal cord injury. *Rehabilitation psychology, 55*(1), 23-32.
- Xu, M., Thomas, P. A., & Umberson, D. (2016). Marital quality and cognitive limitations in late life. *Journals of Gerontology Series B: Psychological Sciences and Social Sciences, 71*(1), 165-176.
- Zamani, S., Ahadi, H., Asgari, P. (2015). Relationship of emotional divorce with body image and perfectionism. *Journal of Psychological Studies, 10*(4), 119-136. [Text in Persian]

مقاله پژوهشی

نقش واسطه‌ای تاب‌آوری در رابطه بین تمامیت‌خواهی
زوجی و طلاق عاطفی در زنانوفا مصطفی^۱هاجر فلاح‌زاده^۲شهلا آمره‌ئی برچلوبی^۳امید حمیدی^۴

چکیده

پژوهش حاضر با هدف بررسی نقش واسطه‌ای تاب‌آوری در ارتباط بین مؤلفه‌های تمامیت‌خواهی زوجی و مؤلفه‌های طلاق عاطفی انجام شد. این پژوهش توصیفی و از نوع همبستگی است. جامعه آماری، شامل کلیه زنان متأهل ساکن منطقه ۱۳ شهر تهران در سال ۱۳۹۹ می‌شود که به روش نمونه‌گیری در دسترس تعداد ۳۶۰ نفر از آن‌ها انتخاب شدند. ابزارهای به کار برده شده شامل پرسش‌نامه طلاق عاطفی، پرسش‌نامه تمامیت‌خواهی زوجی و پرسش‌نامه تاب‌آوری بود. داده‌های جمع‌آوری شده به وسیله شاخص‌های آمار توصیفی و همچنین روش‌های همبستگی پیرسون و تحلیل مسیر بررسی شدند. یافته‌ها نشان داد که بین تمام مؤلفه‌های طلاق عاطفی، تاب‌آوری و مؤلفه‌های تمامیت‌خواهی زوجی ارتباط معناداری وجود دارد ($P < 0/05$). همچنین تاب‌آوری در ارتباط بین تمام مؤلفه‌های تمامیت‌خواهی زوجی

^۱ . نویسنده مسئول. کارشناس ارشد مشاوره، دانشگاه شهید بهشتی،: Vafa.mostafa@yahoo.com

^۲ . استادیار گروه روان‌شناسی بالینی و سلامت، دانشگاه شهید بهشتی، h_falahzade@sbu.ac.ir

^۳ . کارشناس ارشد مشاوره، دانشگاه شهید بهشتی، Shahla_84_63@yahoo.com

^۴ . دکتری مشاوره، دانشگاه شهید چمران اهواز، o.hamidi@ymail.com

تاریخ پذیرش ۱۴۰۰/۳/۷

تاریخ دریافت: ۱۳۹۹/۹/۲۱

با تمام مؤلفه‌های طلاق عاطفی نقش واسطه‌ای ایفا می‌کند. نتایج نشان داد تاب‌آوری می‌تواند در کنترل تمامیت‌خواهی زوجی و نیز طلاق عاطفی نقش مثبتی ایفا کند.

واژگان کلیدی

طلاق عاطفی، تاب‌آوری، تمامیت‌خواهی زوجی، زنان

مقدمه و بیان مسئله

رابطه زناشویی، زیربنای روابط خانوادگی و تربیت نسل‌های آینده است و به عنوان اساسی‌ترین رابطه انسانی تلقی می‌شود. با وجود این، گاهی زوجین در روابط زناشویی خود با مشکلاتی روبرو می‌شوند که آن‌ها را دچار تعارض و کشمکش می‌کند (ماتسون، راگ، جانسون^۱ و همکاران، ۲۰۱۳). امروزه احساس امنیت و آرامش در روابط صمیمانه بین زوجین به دلایل مختلفی به ضعف و سستی گراییده و خانواده به گونه فزاینده‌ای با نیروهای مخرب مواجه شده است (کوان و کوان^۲، ۲۰۱۴). یکی از این نیروهای مخرب، طلاق عاطفی است (باستانی، گلزاری و روشنی، ۱۳۹۰). طلاق عاطفی^۳ به عنوان یکی از مهم‌ترین آسیب‌های خانوادگی، نوعی نابهنجاری در نظام خانواده است که شاید به جدایی زوجین نمی‌انجامد، اما زندگی آن‌ها فاقد عشق، محبت، مصاحبت و دوستی است. در این پدیده زوجین به جای حمایت از همدیگر؛ در جهت آزار، ناکامی و تنزل احساس ارزشمندی و عزت‌نفس یکدیگر عمل می‌کنند و هر یک به دنبال یافتن دلیلی برای اثبات عیب و کوتاهی دیگری است (لعل‌زاده کندلی، اصغری ابراهیم‌آباد و حصار سرخی، ۱۳۹۴).

دیفراین (۲۰۰۶؛ به نقل از شان، شولتز، شاپینگر و ووگل^۴، ۲۰۱۹) معتقد است طلاق عاطفی در پی پاسخ ندادن زوجین به نظرات، انتظارات و نیازهای یکدیگر اتفاق می‌افتد. طلاق عاطفی،

¹ Matson, Rogge & Johnson

² Cowan & Cowan

³ Emotional Divorce

⁴ Schaan, Schulz, Schächinger, & Vögele

مهم‌ترین تهدید علیه بنیان خانواده است و شناخت عوامل مؤثر و متأثر از آن جزء اولویت‌ها به شمار می‌رود. اگرچه تعارض و اختلاف در زندگی زناشویی طبیعی است، در عین حال در صورت تشدید شدن می‌تواند اثرات بسیار بدی بر سلامت روانی اعضای خانواده داشته باشد. کودکان خانواده‌هایی که دچار تعارض و طلاق عاطفی اند، در معرض خطر انواع مشکلات رفتاری و عاطفی قرار می‌گیرند و علائمی همچون رفتار پرخاشگرانه و علائم افسردگی از خود نشان می‌دهند (بالاگیری و السادات‌حسینی، ۱۳۹۸). عواملی همچون وجود فرزندان، نیازهای مادی، نگرش منفی به طلاق، نداشتن پشتوانه مادی و معنوی، مخالفت خانواده‌ها، ترس از دست دادن موقعیت خانوادگی و اجتماعی، ترس از تنهایی، ترس از مخدوش شدن حیثیت اجتماعی، شخصیت و سواسی، نداشتن قدرت تصمیم‌گیری، ترس از آینده مبهم، ترس از طرد شدن توسط اطرافیان و یا حتی عادت نمودن به زندگی مشترک، باعث می‌شود زوجین بدون داشتن ارتباط عاطفی و جنسی به زندگی زناشویی خود ادامه دهند و طلاق عاطفی را تجربه کنند ولی حرفی از طلاق به میان نیاورند (هاشمی و اصغری، ۱۳۹۵).

در این میان، استانداردها و باورهایی که اشخاص برای ازدواج دارند، کارکرد مثبتی در ارتباطات صمیمانه بازی می‌کنند (ژو، توماس و آمبرسون، ۲۰۱۶). این استانداردها یک‌سری استراتژی‌های اخلاقی برای زندگی روزمره زوجین می‌دهند، اما مسئله و مشکل از جایی آغاز می‌شود که این استانداردها برآورده نشوند یا زوجین استانداردها و انتظارات بالا و غیرواقع‌بینانه- ای را در ارتباط خود در نظر بگیرند. تعیین استانداردها و انتظارات بالا برای خود و دیگران با سطوحی از ناسازگاری در رابطه همراه است و نقش مهمی در مشکلات زناشویی ایفا می‌کند (هویت، فلت و مکائیل، ۲۰۱۷). هنگامی که شخص استانداردها و انتظارات کمال‌گرایانه را به

¹ Xu, Thomas & Umberson

² Hewitt, Flett & Mikail

دیگران تحمیل می‌کند، از آن با عنوان کمال‌گرایی^۱ رابطه‌ای یا تمامیت‌خواهی زوجی^۲ یاد می‌شود (شی، سالنی و رایس،^۳ ۲۰۰۶؛ استوبر،^۴ ۲۰۱۲).

تمامیت‌خواهی یک سبک کمال‌گرایی منفی و مجموعه‌ای از معیارهای بسیار بالا برای عملکرد است که با خود-ارزیابی‌های منفی، انتقادات و سرزنش خود همراه است (سیرونیک و ریوی،^۵ ۲۰۱۵). در تمامیت‌خواهی زوجی، شخص نسبت به شریک زندگی‌اش انتظارات و نگرش‌های کمال‌گرایانه دارد. در این شکل از کمال‌گرایی، یکی از زوجین انتظارات بالایی از شریک زندگی‌اش دارد و این‌گونه ادراک می‌کند که همسرش نمی‌تواند انتظاراتش را برآورده سازد (فريتس،^۶ ۲۰۱۲). از جمله مشکلاتی که تمامیت‌خواهی زوجی ایجاد می‌کند، آشفتگی در روابط زناشویی، رفتارهای بین‌فردی خصومت‌آمیز، کاهش صمیمیت در رابطه و ایجاد تعارض است (مکی‌نان، شری، آنتونی^۷ و همکاران، ۲۰۱۲). این اشخاص در زمان اختلافات، تلاشی برای حل اختلاف نمی‌کنند و از شریک زندگی خود کناره‌گیری می‌کنند (فونز-شید،^۸ ۲۰۰۷). اشخاص تمامیت‌خواه بر این باورند که ارتباط بین‌فردی نزدیک با شریک زندگی‌شان مشروط بر کامل بودن است و از آن جایی که کمال واقعی دست یافتنی نیست، دیر یا زود این اشخاص متوجه نبود امکان دستیابی به استانداردهای بالا می‌شوند و در نتیجه احساس فروپاشی می‌کنند (مکی‌نان و همکاران، ۲۰۱۲). اشخاص تمامیت‌خواه در مقایسه با اشخاص عادی و نرمال، سطح رضایت زناشویی پایین‌تری دارند، دیدگاه منفی نسبت به ارتباط با همسر و احساسات مثبت کمی نسبت به او دارند و دارای سطح سازگاری زناشویی پایین‌تری اند (دیویس، آبنی، پریکسلیس، ایشون و دان، ۲۰۱۸). تمامیت‌خواهی در رابطه رشد می‌کند، ادامه

¹ Perfectionism

² Dyadic Perfectionism

³ Shea, Slaney & Rice

⁴ Stoeber

⁵ Sironic & Reeve

⁶ Fritts

⁷ Mackinnon, Sherry & Antony

⁸ Fons-Scheyd

می‌یابد و باعث می‌شود رابطه به خرسندی و کامیابی نرسد و نتیجتاً با فروپاشی و شکست مواجه شود (شریعتی، احمدی و امیری، ۲۰۱۴). تمامیت‌خواهی نقش مهمی در ایجاد مشکلات ارتباطی، عاطفی و تداوم آسیب‌های روانی بازی می‌کند. افراد تمامیت‌خواه به دلیل فزون‌خواهی افراطی، استرس‌ها و درماندگی‌های هیجانی بیشتری را در زندگی تحمل می‌کنند. انباشته شدن استرس‌ها بر روی هم و انتقال آن به آینده، کیفیت و میزان رضایت از زندگی و تاب‌آوری را کاهش می‌دهد (بوگی، کالکان و دلوی، ۲۰۱۶). پس به طور کلی، ارتباط منفی بین زوج‌ها باعث کاستن از کیفیت زندگی زناشویی و پریشانی در روابط آن‌ها می‌شود (آرکوری، ۲۰۱۳). تجاربی که شخص به رابطه زوجی می‌آورد و خصوصیات فردی وی از جمله عناصر اثرگذار بر کیفیت رابطه است (آریایی‌آذر، ۱۳۹۳). پژوهش‌های قبلی نشان داده‌اند که کمال‌گرایی می‌تواند روابط زوجین را در جهت منفی تحت‌تأثیر قرار دهد (شری، شری، مک‌نیل^۳ و همکاران، ۲۰۱۴؛ آرکوری، ۲۰۱۳) و از آنجا که تمامیت‌خواهی زوجین یکی از متغیرهای نزدیک به کمال‌گرایی است، می‌تواند با طلاق عاطفی در ارتباط باشد.

از سوی دیگر، یکی از مسائل و دغدغه‌های اصلی محققان، موضوع تاثیر احتمالی متغیرهای واسطه‌ای در ارتباط بین دو یا چند متغیر روان‌شناختی دیگر است. در این میان، بررسی مختصر ادبیات پژوهشی مربوط به موضوع پژوهش حاضر، بیانگر این مهم است که عوامل مختلفی در جدایی و طلاق عاطفی زنان موثر است؛ لذا بر اساس مرور ادبیات مربوط به جدایی و طلاق عاطفی و تمامیت‌خواهی زوجی، یک الگوی مفهومی استنباط می‌شود که فرض را بر این می‌گذارد که رابطه بین طلاق عاطفی و تمامیت‌خواهی زوجی به احتمال زیاد به وسیله متغیرهای دیگری همچون تاب‌آوری، میانجی‌گری می‌شود (کلیبرت، لامیس، کولینز^۴ و همکاران، ۲۰۱۴؛ پین‌کوارت^۵، ۲۰۰۸).

¹ Bugay, Kalkan & Delevi

² Arcuri

³ Sherry, Sherry & Macneil

⁴ Klibert, Lamis & Collins

⁵ Pinquart

تلاش علمی کسانی از جمله گارمزی، راتر و ورنر^۱ (۱۹۹۱)، به نقل از مهمان‌نوازان، علی‌اکبری دهکردی و کاکوجویاری، (۱۳۹۳) باعث پیشبرد مطالعه و تحقیق در زمینه تاب‌آوری شد. تاب‌آوری به عنوان یک عامل محافظت‌کننده، از ویژگی‌ها و خصوصیات شخصیتی افراد متأثر است، به طوری که هامکینز^۲ (۲۰۱۹) معتقد است تاب‌آوری موجب می‌شود که تحمل سختی‌ها و کشمکش‌ها راحت‌تر شود و همه این عوامل، سازگاری زناشویی را بالا برده و موجب می‌شوند تا زوجین از رضایت زناشویی بالایی برخوردار باشند و همین امر موجب کارکرد درست نهاد خانواده و منجر به داشتن جامعه‌ای با نشاط و بارور می‌گردد.

کانر و دیویدسون^۳ (۲۰۰۳) تاب‌آوری را توان‌مندی فرد در برقراری تعادل زیستی-روانی در شرایط سخت و خطرآفرین می‌دانند. تاب‌آوری به افراد در مواجهه و سازگاری با موقعیت‌های سخت و استرس‌زای زندگی، کمک می‌کند (ایزدیان، امیری، قربان‌جهرمی و حمیدی، ۲۰۱۰)، افسردگی و استرس را کاهش می‌دهد (وایت، درایور و وارن^۴، ۲۰۱۰). همچنین تاب‌آوری می‌تواند سطوح استرس و ناتوانی در شرایط خانوادگی استرس‌زا را تعدیل کند و باعث ارتقای مهارت‌های حل مسئله و حل مشکل در اعضای خانواده گردد. تاب‌آوری از مشکلات روان‌شناختی بین افراد خانواده جلوگیری کرده و آن‌ها را در برابر تأثیرات روان‌شناختی رویدادهای مشکل‌زا، مصون نگه می‌دارد (پین‌کوارت، ۲۰۰۸). افرادی که دارای تاب‌آوری بیشتری هستند از سازگاری و رضایت بیشتری برخوردارند (هابر، ناوارو، وومبل و مامی^۵، ۲۰۱۰). در تحقیق دیگری که توسط اسکندرپور (۱۳۹۵) انجام شد وجود ارتباط معنادار و معکوس بین تاب‌آوری و طلاق به تایید رسید.

^۱ Garmezy, Rutter & Werner

^۲ Hamkins

^۳ Conner & Davidson

^۴ White, Driver & Warren

^۵ Huber, Navarro, Womble & Mumme

پیشینه پژوهشی

در خصوص متغیرهای پژوهشی، تحقیقات انجام شده ارتباط طلاق عاطفی را با عوامل فرهنگی، اقتصادی، اجتماعی و فردی (نیازی، عسگری‌کویری، الماسی و همکاران، ۱۳۹۶)، انواع نگرش به عشق (شهوایی، دوستانه و نوع‌دوستانه) (موسوی و رضازاده، ۱۳۹۳)، باورهای ارتباطی، دانش و نگرش جنسی (مومنی و آزاديفرد، ۲۰۱۵)، مؤلفه‌های اجتناب‌شناختی و باورهای فراشناختی^۱ (صمدی‌فرد، نریمانی، میکائیلی و شیخ‌السلامی، ۲۰۱۶)، خشونت خانگی^۲ (لطیفیان، آرشی، آلیپور و قائدامینی‌هارونی، ۲۰۱۶)، خود-کارآمدی^۴ (صاحبی‌حق، خورشیدی، عطری و جعفرآبادی، ۲۰۱۷)، عوامل فردی^۵ (افراسیابی و جعفری‌زاده، ۲۰۱۵)، و مانند آن نشان می‌دهد. نریمانی، رحیمی و صداقت (۱۳۹۷) در پژوهش خود دریافتند که طلاق عاطفی با ساختار انگیزشی-انطباقی و الگوی ارتباطی گفت‌و شنود، رابطه منفی و معنادار دارد و با ساختار انگیزشی-غیرانطباقی و الگوی ارتباطی هم‌نواپی، دارای رابطه مثبت و معناداری است. در پژوهش‌های دیگری که احمدلو و زینالی (۱۳۹۶) و زمانی، احدی و عسگری (۱۳۹۳) انجام دادند رابطه بین طلاق عاطفی با کمال‌گرایی منفی^۶ تأیید شد.

همچنین، تحقیقات مختلف رابطه بین کمال‌گرایی با الگوهای ارتباطی و کیفیت رابطه در زوجها (آرکوری، ۲۰۱۳)، بخشش، صمیمیت و رضایت زناشویی (صفرزاده، اصفهانی‌اصل و بیات، ۲۰۱۱)، رضایت ارتباطی (تراب، پاول و بیسکاردی، ۲۰۱۸)، تعارض و افسردگی در روابط صمیمانه (مکی‌نان و همکاران، ۲۰۱۲) و ... را تأیید کرده‌اند. پترسون (۲۰۱۷) نشان داد بین کمال‌گرایی و تعارض، رابطه مثبت و معنادار و بین کمال‌گرایی و رضایت زناشویی زوجین

¹ Sexual Knowledge and Attitude, and Relational Beliefs

² Cognitive Avoidance Components and Metacognitive Belief

³ Domestic Violence

⁴ Self-efficacy

⁵ Personal Factors

⁶ Negative Perfectionism

⁷ Trub, Powell, & Biscardi

رابطه منفی و معناداری وجود دارد. احمدلو و زینالی (۱۳۹۶) نشان دادند کمال‌گرایی منفی با طلاق عاطفی زنان شاغل، رابطه مثبت و معناداری دارد.

در مجموع می‌توان گفت که مطالعه و بررسی علمی تمامیت‌خواهی زوجی و طلاق عاطفی و عناصر مختلف اثرگذار بر رابطه آن‌ها از جمله تاب‌آوری به جهت تاثیری که بر بهداشت روان‌شناختی اشخاص دارند، از اهمیت بسیار زیادی برخوردارند و این امر، می‌تواند اخذ سیاست‌های پیشگیرانه و حفظ و حمایت از بنیان خانواده و در راس آن زنان را بهتر سازد. در حالی که در ایران، تحقیقات زیادی با موضوع تمامیت‌خواهی زوجی و طلاق عاطفی صورت گرفته، اما بر اساس بررسی‌های انجام شده توسط محققان پژوهش حاضر، هیچ پژوهشی در خصوص نقش واسطه‌ای تاب‌آوری در رابطه میان تمامیت‌خواهی زوجی و طلاق عاطفی در میان زنان متأهل صورت نگرفته است و اهمیت پژوهش در این زمینه به صورت ملموسی بیش از پیش احساس می‌شود. بنابراین پژوهش حاضر، در صدد است تا نقش واسطه‌ای تاب‌آوری را در رابطه بین تمامیت‌خواهی زوجی و طلاق عاطفی به محک آزمون بگذارد. بر این اساس، فرضیه-های پژوهش عبارت‌اند از:

(۱) بین تاب‌آوری و تمامیت‌خواهی زوجی در زنان رابطه وجود دارد. (۲) بین تمامیت‌خواهی زوجی و طلاق عاطفی در زنان رابطه وجود دارد. (۳) بین تاب‌آوری و طلاق عاطفی در زنان رابطه وجود دارد. (۴) تاب‌آوری در رابطه بین تمامیت‌خواهی زوجی و طلاق عاطفی نقش واسطه‌ای ایفا می‌کند.

روش پژوهش

پژوهش حاضر توصیفی از نوع همبستگی است و جامعه آماری، شامل کلیه زنان متأهل ساکن شهر تهران در سال ۱۳۹۹ است که با استفاده از روش نمونه‌گیری غیرتصادفی، از نوع در دسترس هدف‌مند، از میان مناطق ۲۲ گانه شهر تهران، منطقه سیزده انتخاب شد و سپس با استفاده از روش نمونه‌گیری غیرتصادفی، از نوع در دسترس هدف‌مند، تعداد ۳۶۰ نفر با توجه به ملاک‌های ورود و خروج به گروه نمونه از بین افراد داوطلب انتخاب شدند و ابزارهای مورد نظر را تکمیل

نمودند. (لازم به ذکر است که دلیل انتخاب منطقه سیزده از بین مناطق ۲۲ گانه شهر تهران، سهولت دسترسی به نمونه‌ها و نزدیکی به محل سکونت محقق بوده است). ملاک‌های ورود به پژوهش شامل متاهل بودن، تمایل افراد برای شرکت در پژوهش و تکمیل پرسش‌نامه‌ها، نداشتن سابقه طلاق، گذشت حداقل دو سال از زندگی زناشویی و داشتن حداقل تحصیلات دیپلم بود. ملاک‌های خروج از پژوهش شامل ناقص انجام دادن پرسش‌نامه‌ها و نداشتن تمایل به همکاری بود. پس از تعیین حجم نمونه مورد نظر، لینک آنلاین پرسش‌نامه‌های مورد نیاز در سایت کافه-پردازش تهیه شد؛ سپس به صورت تلفنی و یا ارتباط از طریق شبکه‌های اجتماعی هدف پژوهش بیان شد و پس از جلب مشارکت و همکاری شرکت‌کنندگان به تعداد لازم لینک آنلاین پرسش‌نامه‌های مورد نظر در میان افراد واجد ملاک‌های ورود به این مطالعه توزیع گردید و از آن‌ها خواسته شد تمام ماده‌های آزمون‌ها را با دقت بخوانند و پرسش‌نامه‌ها را تکمیل کنند. (لازم به ذکر است که به دلیل شرایط کرونا امکان پاسخگویی حضوری پرسش‌نامه‌ها وجود نداشته و به همین خاطر پرسش‌نامه‌های مورد نظر به صورت آنلاین طراحی شدند). برای رعایت حریم خصوصی و اطمینان افراد از افشا نشدن اطلاعات، پرسش‌نامه‌ها بدون ذکر نام و نام خانوادگی طراحی شد. در این بررسی از روش‌های آمار توصیفی و استنباطی (همبستگی پیرسون و تحلیل مسیر) برای تحلیل داده‌ها استفاده شده است. لازم به ذکر است که انتخاب تحلیل مسیر به این خاطر است که در این پژوهش تاب‌آوری به عنوان متغیر واسطه‌ای در نظر گرفته شده است، بنابراین روش مناسب برای تحلیل داده‌ها تحلیل مسیر تشخیص داده شد. تحلیل داده‌ها به کمک نرم‌افزارهای آماری SPSS نسخه ۲۳ و AMOS انجام گرفت.

ملاحظات اخلاقی

ملاحظات اخلاقی پژوهش حاضر، بدین شرح بودند: (۱) کلیه افراد اطلاعاتی در مورد پژوهش دریافت کرده و در صورت تمایل در پژوهش شرکت کردند (اخذ رضایت آگاهانه). (۲) این اطمینان به افراد داده شد که تمام اطلاعات محرمانه بوده و صرفاً برای امور پژوهشی مورد استفاده قرار می‌گیرند. (۳) به منظور حفظ حریم خصوصی، نام و نام خانوادگی شرکت‌کنندگان ثبت نشد.

۴) نتایج به همراه توضیحات ضروری برای افرادی که به اطلاع از نتیجه پژوهش تمایل داشتند، در یک فایل ارسال شد.

پرسش‌نامه طلاق عاطفی: این پرسش‌نامه را گاتمن در سال ۱۹۹۴ تهیه کرد که شامل جملاتی درباره جنبه‌های مختلف زندگی است. این پرسش‌نامه ۲۴ سؤال دارد و سوالات به شیوه بله یا خیر جواب داده می‌شوند. پاسخ بله یک امتیاز و پاسخ خیر صفر می‌گیرد، پس از جمع کردن پاسخ‌ها چنانچه تعداد پاسخ‌های مثبت برابر نمره ۸ و بالاتر باشد، به این معناست که زندگی زناشویی فرد در معرض جدایی قرار داشته و علائمی از طلاق عاطفی در فرد مشهود است (گاتمن، ۱۳۸۷). ابعاد طلاق عاطفی شامل: ۱- جدایی و فاصله از یکدیگر (سوالات ۱-۶)؛ ۲- احساس تنهایی و انزوا (سوالات ۷-۱۲)؛ ۳- نیاز به همراه و هم‌صحبت (سوالات ۱۳-۱۸)؛ و ۴- احساس بی‌حوصلگی و بی‌قراری (سوالات ۱۹-۲۴). بار عاملی همه سوالات در دامنه ۰/۴۹ تا ۰/۸۰ قرار داشته و بار عاملی مقبولی دارند. روایی صوری آن را نیز متخصصان تایید کرده‌اند (موسوی و رضازاده، ۱۳۹۳). پایایی این پرسش‌نامه در پژوهش مؤمنی و آزادی‌فرد (۱۳۹۴) به وسیله آلفای کرونباخ، ۰/۹۳ گزارش شده است و روایی محتوای آن نیز مورد تأیید استادان قرار گرفته است. در پژوهش حاضر ضریب آلفای کرونباخ برای کل پرسش‌نامه ۰/۸۷ و برای خرده مقیاس‌های جدایی و فاصله از یکدیگر، احساس تنهایی و انزوا، نیاز به همراه و هم‌صحبت و احساس بی‌حوصلگی و بی‌قراری به ترتیب ۰/۷۶، ۰/۸۲، ۰/۷۹ و ۰/۸۳ به دست آمد.

پرسش‌نامه تمامیت‌خواهی زوجی: این پرسش‌نامه ۲۶ پرسشی را شی و اسلنی در سال ۱۹۹۹ ساخته‌اند و برای سنجش کمال‌گرایی در روابط زوجی به کار می‌رود. این ابزار دارای سه خرده مقیاس ناهمخوانی^۳ (۱-۱۶)، استانداردهای بالا^۴ (۱۷-۲۲) و نظم^۵ (۲۳-۲۶) است. ماده‌های

^۱ Emotional Divorce Questionnaire (EDQ)

^۲ Dyadic Almost Perfect Scale (DAPS)

^۳ Discrepancy

^۴ High Standards

^۵ Order

پرسش‌نامه براساس مقیاس لیکرت ۷ تایی (۷-۱) است. نمره بالای فرد در زیر مقیاس استاندارد بالا و زیرمقیاس نظم، نشان‌دهنده کمال‌گرایی زوجی بهنجار و نمره بالا در زیر مقیاس ناهمخوانی و استاندارد بالا نشان‌دهنده کمال‌گرایی زوجی نابهنجار است. در پژوهش حاضر، چون تمرکز بر تمامیت‌خواهی نابهنجار است، از دو زیرمقیاس ناهمخوانی و استانداردهای بالا استفاده شد که مجموعاً شامل ۲۲ ماده از ۲۶ ماده آزمون است و زیرمقیاس نظم به دلیل پایین بودن قابلیت‌های روانسنجی (بوغی و همکاران، ۲۰۱۶) و تاکید آن بر تمامیت‌خواهی بهنجار حذف شد. این پرسش‌نامه بر اساس پرسش‌نامه تجدیدنظرشده کمال‌گرایی^۱ (APS-R) تهیه شده است (سالنی، رایس، موبلی^۲ و همکاران، ۲۰۰۱). شی و همکاران (۲۰۰۶) همبستگی بین نمرات زیرمقیاس‌های ناهمخوانی و استاندارد بالا را ۰/۲۱، همبستگی بین نمرات زیرمقیاس‌های ناهمخوانی و نظم را ۰/۱۹ و همبستگی بین نمرات زیرمقیاس‌های استاندارد بالا و نظم را ۰/۴۳ نشان دادند. در پژوهش ابادری (۱۳۹۴) آلفای کرونباخ به دست آمده برای زیرمقیاس استاندارد بالا ۰/۸۶، برای زیرمقیاس ناهمخوانی ۰/۸۴ و برای زیرمقیاس نظم ۰/۹۰ بود. در پژوهش حاضر ضریب آلفای کرونباخ برای کل پرسش‌نامه ۰/۸۴ و برای زیرمقیاس‌های ناهمخوانی و استانداردهای بالا به ترتیب ۰/۷۷ و ۰/۸۰ به دست آمد.

پرسش‌نامه تاب‌آوری:^۳ این پرسش‌نامه ۲۵ پرسشی را کالر و دیویدسون (۲۰۰۳) ساخته‌اند و برای سنجش تاب‌آوری به کار می‌رود. این ابزار در یک پرسش‌نامه لیکرتی بین ۱ (کاملاً نادرست) تا ۵ (همیشه درست) با دامنه ۱۲۵-۲۵ نمره‌گذاری می‌شود. ابعاد پرسش‌نامه تاب‌آوری شامل: زیرمقیاس‌های تصور از شایستگی فردی: (۲۵-۲۴-۲۳-۱۷-۱۶-۱۲-۱۱-۱۰)؛ اعتماد به غرایز فردی و تحمل عاطفه منفی: (۲۰-۱۹-۱۸-۱۵-۱۴-۷)؛ پذیرش مثبت تغییر و روابط ایمن: (۸-۵-۴-۲-۱)؛ کنترل: (۲۲-۲۱-۱۳) و تأثیرات معنوی: (۹-۳) است. کالر و دیویدسون (۲۰۰۳) ضریب آلفای کرونباخ پرسش‌نامه تاب‌آوری را ۰/۸۹ گزارش کرده‌اند.

^۱ Almost Perfect scale- Revised (CD-RIS)

^۲ Slaney, Rice, Mobley

^۳ Resilience Scale (RS)

محمدی، جزایری، رفیعی و همکاران (۱۳۸۵) آلفای کرونباخ $0/89$ را برای این پرسش‌نامه گزارش کرده‌اند. در پژوهش حاضر ضریب آلفای کرونباخ برای پرسش‌نامه تاب‌آوری $0/85$ به دست آمد.

یافته‌های پژوهش

این پژوهش دارای ۳۶۰ شرکت‌کننده از منطقه سیزده در میان مناطق ۲۲ گانه شهر تهران بود. همه شرکت‌کنندگان دارای تحصیلات دیپلم به بالا و متاهل بودند. در بررسی ویژگی‌های جمعیت‌شناختی گروه نمونه، از لحاظ سن، شامل ۱۴۴ نفر بین ۲۰ تا ۳۰ سال، ۱۵۸ نفر بین ۳۰ تا ۴۰ سال و ۵۸ نفر بین ۴۰ تا ۵۰ سال سن داشتند؛ از لحاظ تعداد فرزندان ۱۲۰ نفر یک فرزند، ۱۷۶ نفر دو فرزند و ۶۴ نفر سه فرزند داشتند و از لحاظ مدت زمان تاهل، ۱۳۶ نفر کمتر از ۱۰ سال و ۲۲۴ نفر بیشتر از ۱۰ سال متاهل بودند. پیش از انجام آزمون سوال پژوهش، ابتدا نرمال بودن توزیع داده‌ها به وسیله "آزمون کالموگروف-اسمیرنف" مورد بررسی قرار گرفت. از طریق این آزمون می‌توان نرمال بودن توزیع متغیرها را مورد ارزیابی قرار داد (جدول ۱). هنگامی که سطح معنی‌داری این آزمون، از $0/01$ بزرگ‌تر باشد فرض نرمال بودن داده‌ها مورد تأیید است. در جدول (۱) شاخص‌های آماری آزمون کالموگروف-اسمیرنف گزارش شده است.

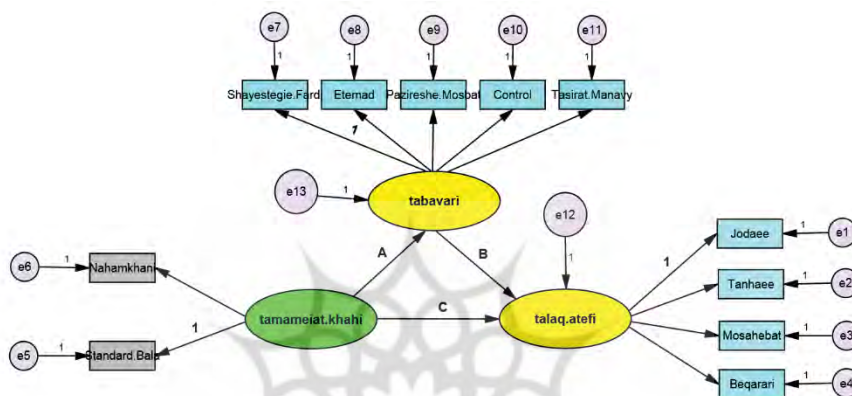
جدول ۱. آزمون کولموگروف-اسمیرنف برای نرمال بودن توزیع داده‌ها

متغیرها	مقدار آماره	سطح معناداری
طلاق عاطفی	$0/101$	$0/121$
تمامیت خواهی زوجی	$0/087$	$0/173$
تاب‌آوری	$0/147$	$0/091$

با مشاهده نتایج جدول (۱) بررسی سطح معناداری نشان می‌دهد که متغیرهای پژوهشی دارای توزیع نرمال اند ($P \geq 0/05$).

داده‌ها از طریق همبستگی پیرسون و تحلیل مسیر مورد تحلیل قرار گرفت. مدل مفهومی متغیرهای مورد بررسی و روابط بین آن‌ها در دیاگرام (۱) ترسیم شده است. متغیرهای برون‌زا،

میانجی و درون‌زای مدل عبارت‌اند از: متغیر برون‌زا: تمامیت‌خواهی زوجی، متغیر میانجی: تاب‌آوری و متغیر درون‌زا: طلاق عاطفی.

دیاگرام (۱). مدل مفهومی متغیرهای مورد بررسی

در این پژوهش، نقش میانجی‌گری تاب‌آوری در روابط بین متغیرهای تمامیت‌خواهی زوجی با طلاق عاطفی بررسی شده است. تحلیل نتایج مربوطه شامل مراحل ذیل است:

الف). ماتریس همبستگی

ب). اثرات مستقیم تمامیت‌خواهی زوجی بر طلاق عاطفی

ج). اثرات غیرمستقیم تمامیت‌خواهی زوجی بر طلاق عاطفی با میانجی‌گری تاب‌آوری

د). اثر میانجی تاب‌آوری در رابطه بین تمامیت‌خواهی زوجی با طلاق عاطفی

ه). تفسیر مسیرها

الف). ماتریس همبستگی

جدول شماره (۲) شاخص‌های آماری مانند میانگین، انحراف معیار، کجی و ضریب همبستگی پیرسون را برحسب متغیرهای مورد مطالعه نشان می‌دهد.

جدول ۲. ماتریس همبستگی بین مؤلفه‌های نemat خواجه زوجهی، تاب‌آوری و طلاق عاطفی

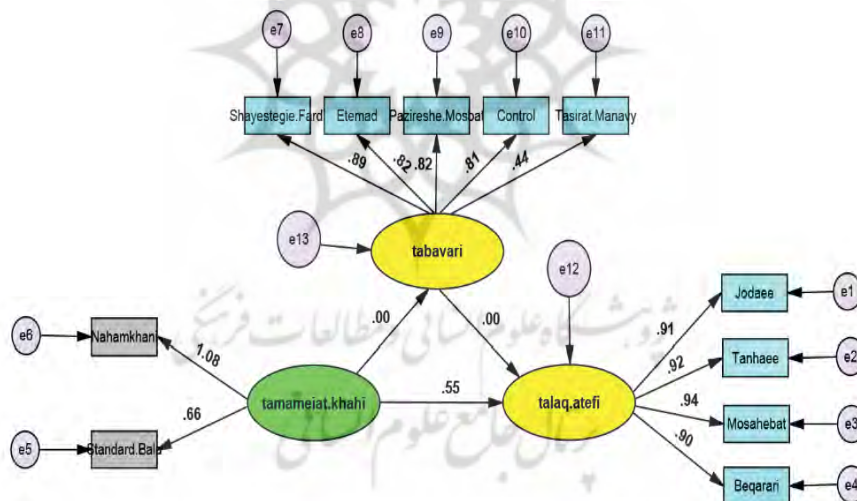
نمات خواجه زوجهی	تاب‌آوری	طلاق عاطفی
نمره کل	۰.۸۷۸۳	۰.۵۱۹۳
تکثیرات معنوی	۰.۸۷۸۳	۰.۵۱۹۳
کنترل	۰.۸۷۸۳	۰.۵۱۹۳
پذیرش مثبت	۰.۸۷۸۳	۰.۵۱۹۳
انتقاد به فرایز	۰.۸۷۸۳	۰.۵۱۹۳
تصور از شایستگی	۰.۸۷۸۳	۰.۵۱۹۳
نمره کل	۰.۸۷۸۳	۰.۵۱۹۳
استانداردهای بالا	۰.۸۷۸۳	۰.۵۱۹۳
نامشعورانی	۰.۸۷۸۳	۰.۵۱۹۳
نمره کل	۰.۸۷۸۳	۰.۵۱۹۳
احساس بی‌حوصلگی	۰.۸۷۸۳	۰.۵۱۹۳
مشاجرت	۰.۸۷۸۳	۰.۵۱۹۳
احساس تنهایی و تنواری	۰.۸۷۸۳	۰.۵۱۹۳
جدایی و فاصله از یکدیگر	۰.۸۷۸۳	۰.۵۱۹۳

پژوهشگاه علمی و مطالعات فرهنگی
 پرتال جامع علوم انسانی

همان‌طور که در جدول (۲) ملاحظه می‌شود شاخص‌های آمار توصیفی و ضرایب همبستگی بین متغیرهای مورد پژوهش گزارش شده است. بر اساس نتایج جدول فوق کلیه همبستگی‌های دوتایی بین مؤلفه‌های تمامیت‌خواهی زوجی، تاب‌آوری و طلاق عاطفی معنی‌دار است. کجی^۱ شاخصی است که می‌توان توزیع داده‌ها را از طریق آن مورد ارزیابی قرار داد. از آنجایی که مقدار این شاخص در متغیرهای مورد بررسی در دامنه‌ای بین ۳- تا ۳+ قرار دارد بنابراین توزیع متغیرهای مزبور نرمال است. بر اساس نتایج جدول (۲) همبستگی‌های با علامت (*) و (***) به ترتیب در سطح ۰,۰۵ و ۰/۰۱ معنی‌دار است.

ب. اثرات مستقیم تمامیت‌خواهی زوجی بر طلاق عاطفی

در دیاگرام مسیر (۱) اثرات مستقیم ضرایب مسیر از تمامیت‌خواهی زوجی به متغیر میانجی تاب‌آوری صفر است و اثرات مستقیم بر طلاق عاطفی متغیر است.

دیاگرام مسیر ۲. اثرات مستقیم تمامیت‌خواهی زوجی بر طلاق عاطفی

¹ Skewness

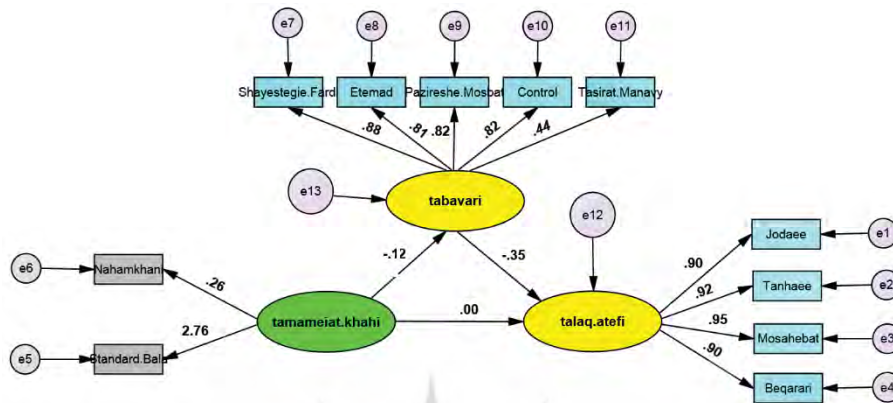
جدول شماره (۳) ضرایب رگرسیون استاندارد و غیراستاندارد و آماره t متغیر پیش‌بین در پیش‌بینی متغیر ملاک را نشان می‌دهد.

جدول (۳). ضرایب رگرسیون استاندارد و غیراستاندارد و آماره t متغیر پیش‌بین در پیش‌بینی متغیر ملاک

عنوان	سطح معنی‌داری	آماره t	خطا	ضریب استاندارد	ملاک	پیش‌بین
C2	۰,۰۱	۱۰,۲	۰,۰۵۶	۰,۵۵	طلاق عاطفی	تمامیت‌خواهی زوجی

سومین ستون جدول (۳) ضرایب رگرسیون استاندارد (Beta) را نشان می‌دهد؛ مثلاً با افزایش یک نمره استاندارد در متغیر پیش‌بین، بتا مقدار (Beta=۰,۵۵) در نمره استاندارد متغیر ملاک افزایش رخ خواهد داد. t محاسبه شده برای تمامیت‌خواهی زوجی از ارزش بحرانی آن (در سطح معنی‌داری ۰,۰۱) بزرگتر است، بنابراین با ۹۹٪ اطمینان می‌توان نتیجه گرفت که متغیر تمامیت‌خواهی زوجی مستقیماً در پیش‌بینی طلاق عاطفی مؤثر است.

ج). اثرات غیرمستقیم تمامیت‌خواهی زوجی بر طلاق عاطفی با میانجی‌گری تاب‌آوری در دیاگرام مسیر (۲) ضرایب مسیر از تمامیت‌خواهی زوجی به متغیر میانجی تاب‌آوری و از متغیر میانجی به متغیر ملاک طلاق عاطفی متغیر است و اثر مستقیم تمامیت‌خواهی زوجی بر طلاق عاطفی صفر است.

دیاگرام مسیر ۳. اثرات غیرمستقیم تمامیت‌خواهی زوجی بر طلاق عاطفی با میانجی‌گری تاب‌آوری

جدول شماره (۴) ضرایب رگرسیون استاندارد و غیراستاندارد و آماره t متغیرهای پیش‌بین در پیش‌بینی متغیر ملاک را نشان می‌دهد.

جدول (۴). ضرایب رگرسیون استاندارد و غیراستاندارد و آماره t متغیرهای پیش‌بین در پیش‌بینی متغیر ملاک

عنوان	سطح معنی‌داری	آماره t	خطا	ضریب استاندارد	ضریب غیراستاندارد	ملاک	پیش‌بین
A2	۰,۰۱	-۴,۷	۰,۰۲۳	-۰,۱۲	-۰,۱۱	تاب‌آوری	تمامیت‌خواهی زوجی
B	۰,۰۱	-۶,۴۵	۰,۰۴۹	-۰,۳۵	-۰,۳۱۸	طلاق عاطفی	تاب‌آوری

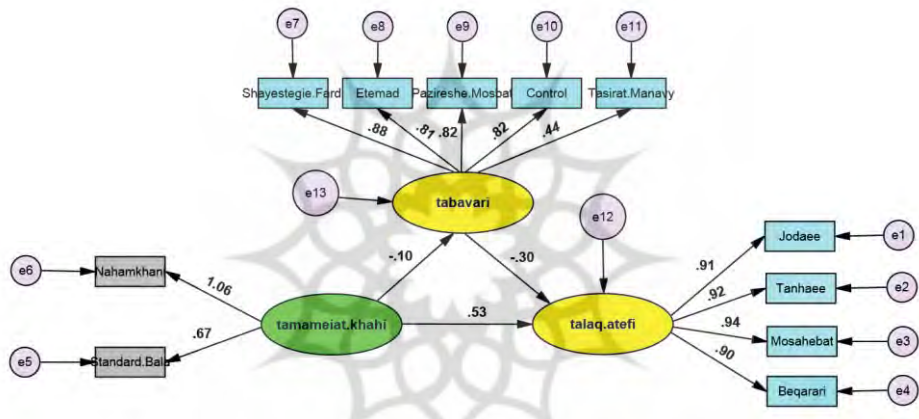
نتایج جدول فوق شامل دو بخش است. با توجه به نتایج جدول (۴) t محاسبه شده برای تمامیت‌خواهی زوجی از ارزش بحرانی آن (در سطح معنی‌داری ۰,۰۱) بزرگتر است بنابراین با ۹۹٪ اطمینان می‌توان نتیجه گرفت متغیر مزبور در پیش‌بینی تاب‌آوری مؤثر است. همچنین t

محاسبه شده برای تاب‌آوری از ارزش بحرانی آن (در سطح معنی‌داری ۰,۰۱) بزرگتر است بنابراین با ۹۹٪ اطمینان می‌توان نتیجه گرفت تاب‌آوری در پیش‌بینی طلاق عاطفی مؤثر است.

د. اثر میانجی تاب‌آوری در رابطه بین تمامیت‌خواهی زوجی با طلاق عاطفی

در دیاگرام مسیر (۳) اثرات غیرمستقیم ضرایب مسیر از تمامیت‌خواهی زوجی به متغیر ملاک طلاق عاطفی و متغیر میانجی تاب‌آوری و از متغیر میانجی به متغیر ملاک طلاق عاطفی متغیر است.

دیاگرام مسیر ۵. اثر میانجی تاب‌آوری در رابطه بین تمامیت‌خواهی زوجی با طلاق عاطفی

جدول شماره (۵) ضرایب رگرسیون استاندارد و غیراستاندارد و آماره t متغیرهای پیش‌بین در پیش‌بینی متغیر ملاک را نشان می‌دهد.

جدول (۵). ضرایب رگرسیون استاندارد و غیراستاندارد و آماره t متغیرهای پیش‌بین در پیش‌بینی متغیر ملاک

پیش‌بین	ملاک	ضریب	ضریب	خطا	آماره t	سطح معنی‌داری	عنوان
		غیراستاندارد	استاندارد				
تمامیت‌خواهی زوجی	تاب‌آوری	-۰,۱۰۹	-۰,۱۰	۰,۰۵۵	-۱,۹۸	۰,۰۴۹	A

B	۰,۰۱	۱۰,۴	۰,۰۵۳	۰,۵۳	۰,۵۴۷	طلاق عاطفی	تمامیت خواهی زوجی
C	۰,۰۱	-۶,۷۲	۰,۰۴۱	-۰,۳	-۰,۲۷	تاب‌آوری	

با توجه به نتایج جدول (۵) ضرایب مسیر تمامیت خواهی زوجی بر متغیر ملاک طلاق عاطفی با حضور متغیر میانجی تاب‌آوری معنی‌دار است.

تفسیر مسیرها

در نمودار ذیل در روابط بین متغیرهای پیش‌بین و ملاک به همراه متغیر میانجی پنج نتیجه محتمل است. تفسیر مسیرها عبارت است از:

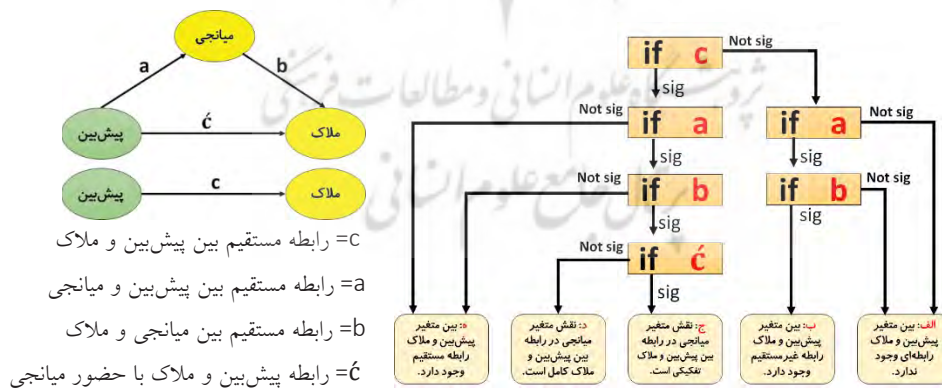
(الف). بین متغیرهای پیش‌بین و ملاک رابطه‌ای وجود ندارد.

(ب). بین متغیرهای پیش‌بین و ملاک رابطه غیر مستقیم وجود دارد.

(ج). نقش متغیر میانجی در رابطه بین متغیرهای پیش‌بین و ملاک تفکیکی است.

(د). نقش متغیر میانجی در رابطه بین متغیرهای پیش‌بین و ملاک کامل است.

(ه). بین متغیرهای پیش‌بین و ملاک رابطه‌ای مستقیم وجود دارد.

نمودار (۱). نتایج احتمالی اثر متغیر میانجی در روابط بین متغیرهای پیش‌بین و ملاک به همراه تفسیر

جدول ۶. خلاصه نتایج مراحل چهارگانه بالا برای آزمون فرضیه‌های مطرح شده

متغیر	متغیر پیش‌بین	ب- اثر مستقیم	ج- اثر غیرمستقیم	د- اثر میانجی	نقش متغیر میانجی تاب‌آوری در رابطه بین متغیر پیش‌بین و ملاک
		(C)	(A)	(B)	ملاک
طلاق عاطفی	تمامیت‌خواهی زوجی	معنی‌دار	معنی‌دار	معنی‌دار	تفکیکی است

نتایج جدول فوق به شرح ذیل قابل بررسی است:

نقش متغیر میانجی تاب‌آوری در رابطه بین متغیر پیش‌بین تمامیت‌خواهی زوجی و متغیر ملاک طلاق عاطفی، تفکیکی است. معنای تلویحی چنین یافته‌ای آن است که رابطه متغیر پیش‌بین و ملاک متأثر از متغیر اثرگذار زیربنایی ثالثی بنام تاب‌آوری است. نکته تلویحی این گزاره آن است که اگر رویکردها و تدارکات تربیتی، آموزشی و فرهنگی به صورتی طراحی شوند که در آن‌ها تاب‌آوری افراد افزایش یابد در این صورت تمامیت‌خواهی زوجی و طلاق عاطفی کاهش خواهد یافت.

بحث و نتیجه‌گیری

نتایج به دست آمده از تحلیل مسیر متغیرهای فوق را می‌توان در چهار قسمت به شرح ذیل تبیین کرد.

نتایج به دست آمده از تحلیل داده‌ها نشان داد که بین نمره کل تاب‌آوری و همه مؤلفه‌های آن، یعنی تصور از شایستگی فردی، اعتماد به غرایز فردی، پذیرش مثبت تغییر و روابط ایمن، کنترل و تأثیرات معنوی با نمره کل تمامیت‌خواهی زوجی و همه مؤلفه‌های آن، یعنی ناهمخوانی و استانداردهای بالا در نمونه مورد بررسی (زنان) به صورت نزولی، رابطه منفی و معناداری وجود دارد. بدین معنی که هرچه میزان تاب‌آوری فرد بالاتر باشد به موازات درجه و میزان تاب‌آوری، فرد دارای تمامیت‌خواهی زوجی پایین‌تری است و توقعات و انتظارات سالم، منطقی،

واقع‌بینانه و پخته‌تری در زمینه‌های مختلف زندگی دارد. این یافته همسو با نتایج پژوهش بوگی و همکاران (۲۰۱۶) است که در پژوهش خود نشان دادند افراد تمامیت‌خواه به دلیل فزون‌خواهی افراطی، استرس‌ها و درماندگی‌های هیجانی بیشتری را در زندگی تحمل می‌کنند. انباشته شدن استرس‌ها بر روی هم و انتقال آن به روز و روزهای بعد، کیفیت و میزان رضایت از زندگی و تاب‌آوری را کاهش می‌دهد. یافته‌های این پژوهش موید نتایج به دست آمده از پژوهش هویت و فلت^۱ (۱۹۹۱) است که نشان دادند افراد تمامیت‌خواه در موقعیت‌های استرس‌زا، تاب‌آوری پایینی داشته و فاقد مهارت‌های مربوط به مدیریت صحیح اضطراب و استرس اند. در خصوص تبیین این یافته می‌توان بدین صورت استدلال نمود که افراد تمامیت‌خواه در زمان فشار و استرس، تمایلی به پذیرش رفتارهای غیرکمال‌گرا نداشته و برعکس، سعی و تلاش آن‌ها بر این است که با تضادها مواجه شوند تا دیگران آن‌ها را به صورت افرادی با صلاحیت، شایسته، بدون نقص و با توانایی مدیریت مشکلات ببینند. این چنین رویکردی خود باعث محدود شدن تاب‌آوری در فرد می‌شود و این امر در بلندمدت باعث محو شدن کیفیت‌های مثبت مانند رضامندی زناشویی و به وجود آمدن کیفیت‌های منفی مانند نارضایتی و به تبع آن جدایی و طلاق عاطفی در بین زوجین می‌شود. از سوی دیگر، برخلاف افراد تمامیت‌خواه و غیرتاب‌آور، ایسن^۲ (۲۰۰۳) در پژوهش خود نتیجه‌گیری می‌کند که افراد تاب‌آور نحوه استدلال و نگرش کاملاً متفاوتی در مواجهه با موقعیت‌های دشوار دارند. در پردازش فکری افراد تاب‌آور از تمرکز بر مشکل پرهیز شده و بر خود تمرکز می‌شود. این تمرکززدایی و روند فکری افراد تاب‌آور بر استفاده آن‌ها از سیستم فراشناخت خود اشاره دارد که این امر شریط را برای برنامه‌ریزی بلندمدت مهیا می‌کند. بدین صورت که افراد تاب‌آور قادرند اهداف بلندمدتی برای خود تعیین کنند و در نائل شدن بدین اهداف، تلاش و پشتکار نشان دهند. تاب‌آوری به فرد این امکان را می‌دهد که با مشکلات و سختی‌ها به نحو سالمی سازگار شود و در صورت نیاز از دیگران کمک بطلبد و در حل مسائل و مشکلات زندگی از خود شایستگی و صلاحیت بالغانه‌ای نشان دهد. افراد تاب‌آور شرایط

^۱ Hewitt & Flett

^۲ Isen

ناگوار و دشوار را به صورت مثبتی پردازش می‌کنند و خود را برای مواجهه با آن دارای توانمندی احساس می‌کنند. بنابراین تاب‌آوری به صورت منفی قادر به پیش‌بینی تمامیت‌خواهی است. در مجموع به نظر می‌رسد که تاب‌آوری یک خصیصه چندبعدی است که تمامیت‌خواهی مثبت و منفی بر آن اثرات متفاوتی دارد.

در قسمت دوم تحلیل داده‌ها شاهد وجود رابطه مثبت و معنادار بین تمام مؤلفه‌های تمامیت‌خواهی زوجی با طلاق عاطفی نیز بودیم. نتایج این یافته همسو و هم‌جهت با نتایج پژوهش‌های احمدلو و زینالی (۱۳۹۶) و زمانی و همکاران (۱۳۹۳) است که در مطالعه خود کمال‌گرایی منفی را یکی از عوامل اجتماعی زمینه‌ساز جدایی و طلاق عاطفی در بین زوجین معرفی کردند. پژوهش‌های قبلی نشان داده‌اند که کمال‌گرایی می‌تواند روابط زوجین را در جهت منفی تحت‌تأثیر قرار دهد (شری و همکاران، ۲۰۱۴؛ آرکوری، ۲۰۱۳) و از آنجا که تمامیت‌خواهی زوجین یکی از متغیرهای نزدیک به کمال‌گرایی است، می‌تواند با طلاق عاطفی در ارتباط باشد. باستانی و همکاران (۱۳۹۰) در پژوهش خود نشان دادند که یکی از راه‌حل‌های مواجهه با طلاق عاطفی و پیامدهای آن، کاهش انتظارات و توقعات کمال‌گرایانه زوجین در مورد همدیگر است. این یافته در راستای نتایج به دست آمده از پژوهش آماتو (۲۰۱۰) است که افزایش انتظارات و توقعات کمال‌گرایانه غیرمنطقی و غیرواقعیانه را از جمله فاکتورهای افزایش‌دهنده طلاق و جدایی عاطفی در بین زوجین ذکر کرده است. در راستای این نتایج، فوئنز-شید (۲۰۰۷) در پژوهش خود نشان داد زوجینی که تمامیت‌خواهی زوجی بالایی دارند، در زمان بروز اختلافات عمدتاً تلاشی برای حل تعارض نمی‌کنند و از همسرشان کناره‌گیری می‌کنند. نمره بالای این افراد در پرسش‌نامه ناهمخوانی در این پژوهش با تعهد، رضایت و احترام کمتر نسبت به رابطه و شریک زندگی همراه بود. با توجه به یافته‌های به دست آمده در این پژوهش، به نظر می‌رسد زوجینی که تمامیت‌خواهی زوجی منفی بالایی دارند در زمان بروز اختلافات و تعارضات زناشویی از راهبردهای مسئله‌مدار حل این تعارضات و اختلافات استفاده نمی‌کنند و برعکس از راهبردهای هیجان‌مدار و کناره‌گیری / اجتناب در تقابل با همسر استفاده می‌کنند و این امر در بلندمدت منجر به جدایی و طلاق عاطفی بین زوجین می‌گردد.

همچنین نتایج تحلیل مسیر حاکی از ارتباط منفی و دو جانبه بین تاب‌آوری و مؤلفه‌های طلاق عاطفی است. نتایج حاصل از این یافته در راستای نتایج به دست آمده از پژوهش‌های اسکندرپور (۱۳۹۵) و افراسیابی و جعفرزاده (۲۰۱۵) است که در مطالعه خود در خصوص رابطه بین ویژگی‌های شخصی و طلاق عاطفی، بدین نتیجه دست یافتند که از مهم‌ترین خصوصیات شخصیتی که باعث دوام و قوام زندگی مشترک زوج‌ها در بلندمدت می‌گردد: اعتماد به نفس و عزت نفس، خود-کارآمدی، مهارت‌های کنترل خشم و حل مسئله، انتظارات واقع‌بینانه، تاب‌آوری است. یافته‌های این پژوهش‌ها در راستای نتایج به دست آمده از پژوهش سامانی، جوکار و صحراگرد (۱۳۸۶) است که نشان دادند تاب‌آوری به واسطه کاهش مشکلات هیجانی و یا افزایش سطح سلامت روانی، رضایت‌مندی از زندگی را در پی دارد. از مجموع نتایج این تحقیقات آن چه مهم به نظر می‌رسد این حقیقت است که ظرفیت تاب‌آوری یک ویژگی مثبت و مطلوب است و به عنوان شاخصه‌ای پویا و قابل تغییر در نظر گرفته می‌شود که می‌توان آن را با روش‌های مختلفی از جمله ایجاد عوامل حمایت‌کننده موجود یا ایجاد عوامل حمایت‌کننده جدید افزایش داد و بدان وسیله به صورت غیرمستقیم بر سطح رضامندی زناشویی زوجین و به تبع آن طلاق عاطفی آن‌ها تاثیر گذاشت.

در نهایت آنچه که این پژوهش به صورت خاص در پی پاسخگویی به آن است، بررسی نقش واسطه‌ای تاب‌آوری در ارتباط بین تمامیت‌خواهی زوجی و طلاق عاطفی است. نتایج به دست آمده از تحلیل داده‌های پژوهش حاضر حاکی از معنادار بودن نقش واسطه‌ای تاب‌آوری در ارتباط بین تمام مؤلفه‌های تمامیت‌خواهی زوجی با تمام مؤلفه‌های طلاق عاطفی بود. با اینکه پژوهشی که به صورت دقیق به بررسی فرضیه فوق پرداخته باشد را محقق نیافت، اما پژوهش‌های انجام شده توسط کیلبرت و همکاران (۲۰۱۴) و پین‌کوارت (۲۰۰۸) به نوعی تاییدکننده فرضیه فوق هستند. با اینکه تمامیت‌خواهی زوجی به صورت مستقیم موجب تغییر در مقادیر طلاق عاطفی و ابعاد مختلف آن می‌شود اما این ارتباط به واسطه میزان تاب‌آوری افراد قابل تعدیل شدن است. به این معنی که مثلاً بالا رفتن میزان تاب‌آوری در افراد به مقدار زیادی اثر تمامیت-خواهی زوجی بر طلاق عاطفی را کاهش می‌دهد. افراد تاب‌آور به واسطه توانایی‌ای که در زمینه

برخورد منطقی و همراه با آرامش با امور و توجه و تمرکز بر توانایی‌ها و حقوق خود دارند، می‌توانند در موقعیت‌هایی که استرس‌زا هستند واکنش عقلانی و بالغانه‌ای داشته باشند و از کناره‌گیری عاطفی در تقابل با شریک زندگی خود اجتناب کنند. افراد تاب‌آور به خصوص در زندگی زناشویی به صورت منطقی برخورد کرده و در جهت مهم انگاشتن رابطه زناشویی خود و تلاش برای رهایی از شرایط جدایی عاطفی، قدم بر می‌دارند. در واقع، بالا رفتن میزان تاب‌آوری به نوعی مقداری از اثر تمامیت‌خواهی را خنثی کرده و بر این اساس، موجب کاهش آسیب‌پذیری در برابر جدایی و کناره‌گیری عاطفی می‌شود. در حالت عادی افراد تمامیت‌خواه توانایی برخورد با این مسائل را ندارند و محققان (بوگی و همکاران، ۲۰۱۶) بر این باورند که از طریق برنامه‌ریزی برای آموزش تاب‌آوری می‌توان قدمی کاربردی در جهت کاهش طلاق عاطفی در افراد تمامیت‌خواه (کمال‌گرا) برداشت. دلیل تمرکز بر آموزش تاب‌آوری به جای تمامیت‌خواهی آن است که که تاب‌آوری به مقدار بیشتری تحت‌تاثیر آموزش قرار گرفته و در بازه زمانی کوتاه‌تری ممکن است باعث کاهش طلاق عاطفی در زوجین شود. لذا بعد کاربردی پژوهش حاضر مربوط به تلاش در جهت آموزش تاب‌آوری در سنین مختلف است. مسئله آموزش تاب‌آوری و همچنین جلوگیری از رشد تمامیت‌خواهی می‌تواند در سنین پایین مورد توجه قرار گرفته و در زمره برنامه‌های آموزش فرزندپروری قرار گیرد. همانند بسیاری از مطالعات، پژوهش حاضر نیز دارای محدودیت‌هایی بود. مثلاً اینکه پرسش‌نامه‌های پژوهش بهتر بود به صورت حضوری و بر روی زوجین اجرا شود که به دلیل شرایط کرونا و نبود منابع زمانی و مالی کافی، امکان آن وجود نداشت و محقق ابزار سنجش این متغیرها را به صورت آنلاین و در مورد افراد متاهل مورد بررسی قرار داد. از طرفی، پیشنهاد می‌شود که محققان در پژوهش‌های بعدی خود به بررسی سایر عوامل دخیل در طلاق عاطفی زوجین بپردازند که از شایع‌ترین و مخرب‌ترین انواع آزار و خشونت است.

منابع

- اباذری، سارا. (۱۳۹۴). مقایسه الگوهای تعاملی و سبک حل تعارض در زوج‌های دارای کمال-گرایی متقارن و نامتقارن. پایان‌نامه کارشناسی ارشد. پژوهشکده خانواده، دانشگاه شهید بهشتی.
- احمدلو، مریم و زینالی، علی. (۱۳۹۶). پیش‌بینی طلاق عاطفی بر اساس تنوع‌طلبی، کمال‌گرایی منفی و دل‌بستگی نایمن در زنان شاغل شهر ارومیه. سلامت کار ایران، ۱۵(۲)، ۶۴-۷۲.
- آریایی‌آذر، افسانه. (۱۳۹۴). بررسی تمایز یافتگی زوجین ایرانی از خانواده اصلی و نقش آن در پیش‌بینی الگوهای ارتباطی و رضایت زناشویی اقوام ایرانی، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، پژوهشکده خانواده، دانشگاه شهید بهشتی.
- اسکندرپور، هدی. (۱۳۹۵). رابطه تاب‌آوری و رضایت زناشویی با میزان طلاق در زوجین شهر ایلام. پنجمین کنفرانس بین‌المللی روانشناسی و علوم اجتماعی، تهران، همایشگران مهر اشراق، سیویلیکا.
- باستانی، سوسن؛ گلزاری، محمود و روشنی، شهره. (۱۳۹۰). پیامدهای طلاق عاطفی و استراتژی‌های مواجهه با آن. فصلنامه خانواده‌پژوهی، ۷(۲)، ۲۴۱-۲۵۷.
- بالاگری، محدثه، حسینی، سعیده‌السادات. (۱۳۹۸). ارائه الگوهای پیش‌بینی‌کننده طلاق عاطفی در زوجین شهر کرمانشاه. پیشرفت‌های نوین در علوم رفتاری، ۴(۳۶)، ۲۹-۵۳.
- زمانی، ساره؛ احدی، حسن و عسگری، پرویز. (۱۳۹۳). رابطه طلاق عاطفی با تصویر بدنی و کمال‌گرایی. مجله مطالعات روان‌شناختی، ۱۰(۴)، ۱۱۹-۱۳۶.
- سامانی، سیامک؛ جوکار، بهرام و صحراگرد، نرگس. (۱۳۸۶). تاب‌آوری، سلامت روانی و رضایت‌مندی از زندگی. مجله روانپزشکی و روانشناسی بالینی ایران، ۱۳(۳)، ۲۹۰-۲۹۵.
- گاتمن، جان و سیلور، نان. (۱۳۸۷). موفقیت، یا، شکست در ازدواج: چگونه ازدواجی پایدار داشته باشیم. ترجمه ارمغان جزایری. تهران: خجسته.

لعل زاده، انسیه، اصغری ابراهیم‌آباد، محمدجواد و حصار سرخی، ربابه. (۱۳۹۴). بررسی نقش طر حواره های ناسازگار اولیه در پیش‌بینی طلاق عاطفی. *روان‌شناسی بالینی*، ۷(۲)، ۱۰۱-۱۰۸.

محمدی، مسعود، جزایری، علیرضا، رفیعی، امیرحسین، جوکار، بهرام، پورشهباز، عباس. (۱۳۸۴). بررسی متغیرهای خانوادگی و فردی در افراد در معرض خطر سوء‌مصرف مواد. *مجله آرشيو توانبخشي*، ۶(۱)، ۳۶-۳۱.

مهمان‌نوازن، اشرف، علی‌اکبری دهکردی، مهناز، کاکوجویاری، علی اصغر. (۱۳۹۳). تاثیر سبک‌های دلبستگی، انطباق‌پذیری و پیوستگی در خانواده بر میزان تاب‌آوری و رابطه آن با احساس غم غربت در میان دانشجویان مقیم خوابگاه دانشگاه الزهرا (س). *مطالعات اجتماعی روان‌شناختی زنان*، ۱۲(۴)، ۱۷۳-۲۰۴.

موسوی، سیده فاطمه، رضازاده، سید محمدرضا. (۱۳۹۳). بررسی نقش نگرش به عشق در پیش‌بینی طلاق عاطفی زنان و مردان متأهل شهر قزوین. *مطالعات اجتماعی و روان‌شناختی زنان*، ۱۲(۳)، ۱۶۹-۱۸۸.

مومنی، خدامراد، آزادی‌فرد، صدیقه. (۱۳۹۴). رابطه دانش و نگرش جنسی و باورهای ارتباطی با طلاق عاطفی. *آسیب‌شناسی، مشاوره و غنی‌سازی خانواده*، ۱(۲)، ۳۴-۴۵.

نریمانی، محمد، رحیمی، سعید، صداقت، مهرناز. (۱۳۹۷). پیش‌بینی طلاق عاطفی زوجین براساس الگوهای ارتباطی خانواده و ساختار انگیزشی. *روانشناسی خانواده*، ۵(۲)، ۳۸-۲۷.

نیازی، محسن، عسگری‌کویری، اسما، الماسی، احسان، نوروزی، میلاد، نورانی، ناز. (۱۳۹۶). فراتحلیل مطالعات و تحقیقات درباره عوامل مرتبط با طلاق در ایران برای دوره ۱۳۹۶-۱۳۸۶. *مطالعات اجتماعی روان‌شناختی زنان*، ۱۵(۴)، ۱۷۷-۲۰۲.

هاشمی، سیده فاطمه، اصغری ابراهیم‌آباد، محمد جواد. (۱۳۹۵). نقش سواد عاطفی در پیش‌بینی طلاق عاطفی با میانجی‌گری حل تعارض. *فصلنامه تعالی مشاوره و روان‌درمانی*، ۵(۱۷)، ۶۰-۷۲.

- Abazari, S. (2015). *Comparison of interactive patterns and conflict resolution styles in couples with symmetric and asymmetric perfectionism*. MA dissertation. Family Research Institute, Shahid Beheshti University. [Text in Persian]
- Afrasiabi, F., & Jafarizadeh, M. R. (2015). Study of the Relationship between Personal Factors and Emotional Divorce. *Mediterranean Journal of Social Sciences*, 6(6 S6), 406-412.
- Ahmadloo M, Zeinali A. (2018). Predicting of emotional divorce based on novelty seeking, negative perfectionism and insecure attachment among employed women of Urmia city. *Iran Occupational Health*. 15(2), 64-72. [Text in Persian]
- Amato, P. R. (2010). Research on divorce: Continuing trends and new developments. *Journal of marriage and family*, 72(3), 650-666.
- Arcuri, A. (2013). *Dyadic perfectionism, communication patterns and relationship quality in couples*. Doctoral dissertation, department of psychology, faculty of Graduate Studies, University of Windsor.
- Ariaei Azar, A. (2015). *Investigating the Differentiation of Iranian Couples from the Main Family and Its Role in Predicting Communication Patterns and Marital Satisfaction of Iranian Ethnic Sciences*. MA Thesis, Family Research Institute, Shahid Beheshti University. [Text in Persian]
- Balagabari, M; Hosseini, S. (2019). Presenting patterns of emotional divorce in couples in Kermanshah city. *The Journal of New Advances in Behavioral Sciences*, 4(36), 29-53. [Text in Persian]
- Bastani, S. Golzari, M. Rowshani, Sh. (2011). Emotional Divorce and Strategies to Face it *Journal of Family Research*, 7(2), 241-257. [Text in Persian]
- Baucom, D. H., Epstein, N., Daiuto, A. D., Carels, R. A., Rankin, L. A., & Burnett, C. K. (1996). Cognitions in marriage: The relationship between standards and attributions. *Journal of Family Psychology*, 10(2), 209-222.
- Bugay, A., Kalkan, M., & Delevi, R. (2016). Turkish Version of the Dyadic Almost Perfect Scale: Reliability and Validity. *The Family Journal*, 24(3), 273-278.
- Connor, K. M., & Davidson, J. R. (2003). Development of a new resilience scale: The Connor-Davidson resilience scale (CD-RISC). *Depression and anxiety*, 18(2), 76-82.
- Cowan, P. A., & Cowan, C. P. (2014). Controversies in couple relationship education (CRE): Overlooked evidence and implications for research and policy. *Psychology, Public Policy, and Law*, 20(4), 361-383.

- Davis, W. E., Abney, S., Perekslis, S., Eshun, S. L., & Dunn, R. (2018). Multidimensional perfectionism and perceptions of potential relationship partners. *Personality and Individual Differences, 127*, 31-38.
- Eskandarpour, H. (2016). *Relationship between resilience and marital satisfaction with the rate of divorce in couples in Ilam*. Fifth International Conference on Psychology and Social Sciences, Tehran, Mehr Ishraq Conference, Civilica. [Text in Persian]
- Fons-Scheyd, A. L. (2008). *Further validation of a measure of dyadic perfectionism*. MA dissertation, Abstracts International Section A: Humanities and Social Sciences, 68(7-A), 2826.
- Fritts, B. E. (2012). *An examination of relationship quality from an attachment perspective: Empathy and relationship perfectionism as mediating factors*. Doctoral dissertation, department of Psychology, University of Missouri.
- Guttman, J. Silver, N. (2009). *Success, or failure in marriage: How to have a lasting marriage*. Translated by Armaghan Jazayeri. (pp. 182-180). Tehran: Khojasteh. [Text in Persian]
- Hamkins, S. (2019). Narrative Psychiatry and Family Therapy: Promoting Resilience and Collaboration with Persons with Intense Mental and Emotional Experiences at Risk of Causing Violence. *Australian and New Zealand Journal of Family Therapy, 40*(3), 295-307.
- Hashemi, S., F., Asghari Ebrahimabad, M., J. (2016). The role of emotional literacy in the prediction of emotional divorce by mediation conflict resolution. *Journal of Excellence in counseling and psychotherapy, 5*(17), 59-72. [Text in Persian]
- Hewitt, P. L., & Flett, G. L. (1991). Dimensions of perfectionism in unipolar depression. *Journal of abnormal psychology, 100*(1), 98-101.
- Hewitt, P. L., Flett, G. L., & Mikail, S. F. (1995). Perfectionism and relationship adjustment in pain patients and their spouses. *Journal of Family Psychology, 9*(3), 335-347.
- Hewitt, P. L., Flett, G. L., & Mikail, S. F. (2017). *Perfectionism: A relational approach to conceptualization, assessment, and treatment*. (Vol. 4, pp. 78-84). New York: Guilford Press.
- Huber, C. H., Navarro, R. L., Womble, M. W., & Mumme, F. L. (2010). Family resilience and midlife marital satisfaction. *The Family Journal, 18*(2), 136-145.
- Isen, A. M. (2003). *Positive affect, systematic cognitive processing, and behavior: Toward integration of affect, cognition, and motivation*. Dansereau, F. and

- Yammarino, F.J. (Ed.) Multi-Level Issues in Organizational Behavior and Strategy (Research in Multi-Level Issues, Vol. 2, pp. 55-62). Emerald Group Publishing Limited: Bingley.
- Izadinia, N., Amiri, M., ghorban Jahromi, R., & Hamidi, S. (2010). A study of relationship between suicidal ideas, depression, anxiety, resiliency, daily stresses and mental health among Tehran university students. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 5, 1615-1619.
- Klibert, J., Lamis, D. A., Collins, W., Smalley, K. B., Warren, J. C., Yancey, C. T., & Winterowd, C. (2014). Resilience mediates the relations between perfectionism and college student distress. *Journal of Counseling & Development*, 92(1), 75-82.
- Lalzadeh, E., Asgari Ebrahimabad, M. J., & Hesar Sorkhi, R. (2015). The investigation of role of early maladaptive schemas in predicting emotional divorce. *Journal of Clinical Psychology*, 7(2), 9-19. [Text in Persian]
- Latifian, M., Arshi, M., Alipour, F., & Ghaedamini Harouni, G. (2016). Study on relationship of domestic violence with emotional divorce among married females in Tehran. *Quarterly Journal of Social Work*, 5(2), 5-12.
- Mackinnon, S. P., Sherry, S. B., Antony, M. M., Stewart, S. H., Sherry, D. L., & Hartling, N. (2012). Caught in a bad romance: Perfectionism, conflict, and depression in romantic relationships. *Journal of Family Psychology*, 26(2), 215-225.
- Matson, R. E., Rogge, R. D., Johnson, M. D., Davidson, E., K., B., & Fincham, F., D. (2013). The positive and negative semantic dimontions of relationship satisfaction. *Personsel Relationship*, 20, 328-355
- Mehmannavazan, A., Aliakbaridehkordi, M., Kakojoybari, A. (2015). Impact of attachment styles, family cohesion and adaptability on the level of resiliency as it relates to the feeling of homesickness among freshman students living in dormitories of AlZahra University. *Women's Studies Sociological and Psychological*, 12(4), 173-204. [Text in Persian]
- Mohammadi M, Jazayeri A R, Rafiei A H, Jokar B, Pourshahbaz A. (2005). Family and Individual Factors in the at Risk Population. *Archives of Rehabilitation*, 6(1), 31-36. [Text in Persian]
- Momeni K, Azadifard S. (2015). The Relationship Between Sexual Knowledge and Attitude, and Relational Beliefs with Emotional Divorce. *Journal of Pathology, counseling and family enrichment*, 1(2), 34-45. [Text in Persian]

- Momeni, K., & Azadifard, S. (2015). The Relationship between Sexual Knowledge and Attitude, and Relational Beliefs with Emotional Divorce. *Family Pathology, Counseling and Enrichment Journal*, 1(2), 34-45.
- Mousavi, S., F., & Reza zadeh, S., M. (2014). Investigating the role of attitude towards love in predicting emotional divorce of married men and women in Qazvin. *Women's Studies Sociological and Psychological*, 12(3), 169-188. [Text in Persian]
- Narimani, M., Rahimi, S., Sedaghat, M. (2019). Predicting emotional divorce of couples based on family communication patterns and motivational structure. *Journal of Family Psychology*, 5(2), 27-38. [Text in Persian]
- Niazi, M., Askari Kaviri, A., Almasi, E., Norowzi, M., Nourani, E. (2018). Ultra-analysis of studies and researches about divorce relevant factors in Iran for the period of 1386-1396. *Women's Studies Sociological and Psychological*, 15(4), 177-202. [Text in Persian]
- Petersen, M. (2017). *The Impact of Perfectionism in Couple Conflict and Relationship Satisfaction: An Exploration of the Mediating Influence of Perfectionism in Gottman's Conflict Model*. Doctoral dissertation, department of psychology, Azusa Pacific University.
- Pinquart, M. (2009). Moderating effect of dispositional Resilience on association between hassles and Psychological distress. *Journal of Applied Developmental Psychology*, 30(1), 53-60.
- Safarzadeh, S., Esfahaniasl, M., & Bayat, M. R. (2011). The relationship between forgiveness, perfectionism and intimacy and marital satisfaction in Ahwaz Islamic Azad University married students. *Middle-East Journal of Scientific Research*, 9(6), 778-784.
- Sahebihagh, M. H., Khorshidi, Z., Atri, S. B., & Jafarabadi, M. A. (2017). Investigating the relationship between self-efficacy and emotional divorce among nurses in the city of Rasht, Iran (2015). *Annals of Tropical Medicine and Public Health*, 10(6), 1596-1607.
- Samadi Fard, H. R., Narimani, M., Mikaeili, N., & Sheykhholeslami, A. (2016). The Role of Cognitive Avoidance Components and Metacognitive Belief in the Prediction of Spouses Emotional Divorce. *Journal of Counseling Research*, 15(59), 38-57.

- Samani S, Jokar B, Sahragard N. (2007). Effects of Resilience on Mental Health and Life Satisfaction. *Iranian Journal of Psychiatry and Clinical Psychology*, 13(3), 290-295. [Text in Persian]
- Schaan, V. K., Schulz, A., Schächinger, H., & Vögele, C. (2019). Parental divorce is associated with an increased risk to develop mental disorders in women. *Journal of affective disorders*, 257, 91-99.
- Shariati, S., Ahmadi, S., & Amiri, P. (2014). The relationship between irrational beliefs and perfectionism with marital adjustment. *Reef Resources Assessment and Management Technical Paper*, 40(4), 660-667.
- Shea, A. J., Slaney, R. B., & Rice, K. G. (2006). Perfectionism in intimate relationships: The dyadic almost perfect scale. *Measurement and Evaluation in Counseling and Development*, 39(2), 107-125.
- Sherry, S. B., Sherry, D. L., Macneil, M. A., Smith, M. M., Mackinnon, S. P., Stewart, S. H., & Antony, M. M. (2014). Does socially prescribed perfectionism predict daily conflict? A 14-day daily diary study of romantic couples using self-and partner-reports. *Personality and Individual Differences*, 61, 24-27.
- Sironic, A., & Reeve, R. A. (2015). A combined analysis of the Frost Multidimensional Perfectionism Scale (FMPS), Child and Adolescent Perfectionism Scale (CAPS), and Almost Perfect Scale—Revised (APS-R): Different perfectionist profiles in adolescent high school students. *Psychological assessment*, 27(4), 1471-1483.
- Slaney, R. B., Rice, K. G., Mobley, M., Trippi, J., & Ashby, J. S. (2001). The revised almost perfect scale. *Measurement and evaluation in counseling and development*, 34(3), 130-145.
- Stoeber, J. (2012). Dyadic perfectionism in romantic relationships: Predicting relationship satisfaction and longterm commitment. *Personality and Individual Differences*, 53(3), 300-305.
- Trub, L., Powell, J., Biscardi, K., & Rosenthal, L. (2018). The “good enough” parent: Perfectionism and relationship satisfaction among parents and nonparents. *Journal of Family Issues*, 39(10), 2862-2882.
- White, B., Driver, S., & Warren, A. M. (2010). Resilience and indicators of adjustment during rehabilitation from a spinal cord injury. *Rehabilitation psychology*, 55(1), 23-32.

- Xu, M., Thomas, P. A., & Umberson, D. (2016). Marital quality and cognitive limitations in late life. *Journals of Gerontology Series B: Psychological Sciences and Social Sciences*, 71(1), 165-176.
- Zamani, S., Ahadi, H., Asgari, P. (2015). Relationship of emotional divorce with body image and perfectionism. *Journal of Psychological Studies*, 10(4), 119-136. [Text in Persian]

نویسندگان

Vafa.mostafa@yahoo.com

وفا مصطفی

دانش‌آموخته کارشناسی ارشد مشاوره، دانشگاه شهید بهشتی. پژوهشگر در حیطه مسائل زناشویی و خانواده.

h_falahzade@sbu.ac.ir

هاجر فلاح‌زاده

استادیار گروه روان‌شناسی بالینی و سلامت، دانشگاه شهید بهشتی. مدرس، پژوهشگر و مترجم کتب و مقالات متعدد در مجلات داخلی و خارجی در زمینه روان‌شناسی و مشاوره.

Shahla_84_63@yahoo.com

شهلا آمروئی برچلوئی

دانش‌آموخته کارشناسی ارشد مشاوره، دانشگاه شهید بهشتی. پژوهشگر در حیطه مسائل زناشویی و خانواده.

o.hamidi@ymail.com

امید حمیدی

دانش‌آموخته دکتری مشاوره، دانشگاه شهید چمران اهواز. مدرس، پژوهشگر و مترجم کتب و مقالات متعدد در مجلات داخلی و خارجی در زمینه مشاوره.

پروژه نگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی